
**GHID PRIVIND
CONFORMAREA CU REGULILE DE
CONCURENȚĂ**

Asociația Română a Băncilor

2020

CUPRINS

1	INTRODUCERE.....	3
2	PUBLICITATE ȘI TRANSPARENTĂ ÎN IMPLEMENTAREA PREZENTULUI GHID.....	5
3	PRINCIPALELE TIPURI DE PRACTICI ANTICONCURENȚIALE ȘI CONSECINȚELE ACESTORA.....	5
3.1	Legislația din domeniul concurenței	5
3.2	Aspecte generale referitoare la comportamentul interzis de normele de concurență ..	6
3.3	Tipurile de înțelegeri anticoncurențiale	7
3.4	Consecințele încălcării normelor de concurență	9
4	REGULILE DE ADERARE A NOILOR MEMBRI	11
5	STANDARDELE INDUSTRIEI, RECOMANDĂRILE ȘI CODURILE DE BUNE PRACTICI	12
5.1	Standardele și recomandările	12
5.2	Codurile de bune practici	14
5.3	Recomandările.....	15
6	APELAREA LA BOICOT	15
7	SCHIMBUL DE INFORMAȚII ÎN CADRUL ARB.....	15
7.1	Schimburi nepermise de informații.....	16
7.2	Schimburi permise de informații.....	18
8	ÎNTOCMIREA STUDIILOR DE PIAȚĂ ȘI A RAPOARTELOR STATISTICE SAU A EVALUĂRILOR COMPARATIVE.....	19
9	CONFORMAREA CU NORMELE DE CONCURENȚĂ ÎN CADRUL ȘEDINȚELOR ASOCIAȚIEI.....	21
9.1	Principii.....	21
9.2	Pregătirea ședințelor	21
9.3	Conduita în cadrul ședințelor	22
9.4	Cerințe de înregistrare	23
9.5	Discuțiile informale	23
9.6	Atenționarea asupra normelor de concurență	24
10	INTERACȚIUNEA CU AUTORITĂȚILE DE CONCURENȚĂ ȘI CONDUITA ÎN CURSUL DEFĂȘURĂRII UNOR INSPECȚII INOPINATE	24
10.1	Interacțiunea cu autoritățile de concurență – aspecte generale	24
10.2	Inspecțiile inopinate	25
10.3	Sancțiunile procedurale aplicabile	27

---

1 INTRODUCERE

Prezentul Ghid privind conformarea cu regulile de concurență (denumit în continuare „Ghidul”) este menit să creeze și să dezvolte o cultură a conformității și să constituie o măsură preventivă în scopul evitării oricăror încălcări ale regulilor de concurență în cadrul Asociației Române a Băncilor (denumită în continuare „Asociația” sau „ARB”).

ARB își asumă angajamentul de a da dovada în cadrul desfășurării activităților sale de un comportament onest și conform cu prevederile legale aplicabile în domeniul concurenței. Organele de conducere ale Asociației recunosc importanța încurajării unui mediu concurențial efectiv în sectorul financiar-bancar, în special în cadrul Asociației și se angajează în acest sens să asigure respectarea normelor de concurență în cadrul Asociației și să aducă la cunoștința tuturor angajaților, personalului și membrilor Asociației prevederile prezentului Ghid.

Conformarea cu normele de concurență reprezintă o preocupare importantă și permanentă în cadrul Asociației. În acest scop, organele de conducere vor desemna reprezentanții din cadrul Asociației cu responsabilități în implementarea, monitorizarea și informarea persoanelor interesate cu privire la dispozițiile prezentului Ghid și obligațiile corespunzătoare. Persoanele responsabile cu supravegherea și monitorizarea Ghidului vor avea acces direct la organele de conducere ale Asociației în vederea soluționării oricăror situații născute în legătură cu implementarea, aplicarea sau încălcarea normelor prezentului Ghid.

Nu în ultimul rând, conformarea cu normele de concurență este responsabilitatea fiecărui angajat/personalului din cadrul Asociației. La îndeplinirea acestei responsabilități, vă rugăm să colaborați ori de câte ori este nevoie cu expertul juridic, pentru a putea menține obiectivele Asociației în limitele normelor de concurență.

Totodată, responsabilitatea de a asigura respectarea normelor de concurență revine în egală măsură și fiecărui membru al Asociației în mod individual.

Ghidul are rolul de a evidenția cele mai importante aspecte ale activității din cadrul Asociației cu relevanță în domeniul concurenței și de a prezenta principalele căi de acțiune, astfel încât atât Asociația cât și membrii săi să aibă o conduită conformă normelor de concurență. Orice încălcare a normelor de concurență aduce prejudicii atât Asociației cât și membrilor săi, dar în același timp creează și riscul unei răspunderi individuale a persoanelor cu funcții de conducere sau a reprezentanților legali ai societăților membre care, cu intenție, au conceput sau organizat practici interzise de normele de concurență.

Prezentul Ghid nu trebuie însă privit ca o expunere exhaustivă a tuturor aspectelor cu relevanță în domeniul concurenței, ce pot apărea în cursul desfășurării activității Asociației, ci doar ca o îndrumare generală cu privire la comportamentul ce se recomandă

---

a fi adoptat. În situația oricăror îndoieli sau incertitudini cu privire la un caz particular, acestea vor fi verificate cu persoanele responsabile din cadrul Asociației și cu expertul juridic.

Normele de concurență prevăd două interdicții de bază, ambele putând fi materializate atât într-un comportament aparent unilateral cât și în încheierea unor înțelegeri:

- interdicția oricăror înțelegeri, decizii ale asociațiilor sau practici concertate anticoncurențiale;*
- interdicția folosirii în mod abuziv a unei poziții dominante deținute de o întreprindere sau de un grup de întreprinderi.*

Prezentul Ghid acoperă doar activitățile desfășurate în cadrul Asociației și nu cuprinde activitățile desfășurate de membrii săi în afara și fără legătură cu Asociația și care ar putea avea relevanță în domeniul concurenței, cum ar fi existența unei poziții dominante și responsabilitățile ce derivă dintr-o astfel de situație.

Următoarele instrucțiuni sunt aplicabile fiecărui angajat, întregului personal al Asociației, precum și membrilor Asociației, aceștia asumându-și obligația de a se conforma normelor de concurență.

---

2 PUBLICITATE ȘI TRANSPARENȚĂ ÎN IMPLEMENTAREA PREZENTULUI GHID

Prevederile Ghidului vor fi aduse la cunoștința membrilor Asociației printr-o modalitate care să asigure comunicarea efectivă, spre exemplu prin punerea la dispoziție în format fizic a Ghidului la sediul Asociației sau prin afișarea pe pagina de internet a Asociației și/sau prin comunicarea pe e-mail cu confirmarea recepționării și luării la cunoștință.

Asociația a adoptat prezentul Ghid prin decizie a organelor de conducere a Asociației și solicită membrilor, angajaților Asociației și angajaților membrilor Asociației implicați în activitatea acesteia un angajament în sensul respectării regulilor de concurență, inclusiv a prevederilor prezentului Ghid.

De asemenea, Asociația va organiza pentru persoanele responsabile cu supravegherea și monitorizarea Ghidului sesiuni de pregătire cu privire la implementarea Ghidului și aspectele de concurență relevante din perspectiva activității Asociației, care să le permită acestora să răspundă în mod rezonabil solicitărilor venite din partea membrilor sau a celorlalți angajați/personalului Asociației legate de prezentul Ghid. În cazul în care considerați că o anumită conduită (orice înțelegere, discuție sau schimb de informații) pe care o sesizați în cadrul activităților desfășurate de Asociație, sau în legătură cu acestea, are un caracter anticoncurențial, sau există suspiciuni în legătură cu potențiale încălcări ale prevederilor prezentului Ghid, este recomandabil să aduceți acest fapt la cunoștința expertului juridic precum și a Asociației, care va analiza situația și va lua măsurile necesare. Aducerea la cunoștință poate avea loc atât prin mijloace tradiționale de raportare (ex. linie telefonică, e-mail, platformă online etc.), cât și în mod anonim.

În cazul oricărui îndoieli sau incertitudini cu privire la legalitatea unei anumite practici, conduite sau proceduri, vă rugăm să vă adresați expertului juridic sau reprezentanților Asociației desemnați în acest sens.

3 PRINCIPALELE TIPURI DE PRACTICI ANTICONCURENȚIALE ȘI CONSECINȚELE ACESTORA

3.1 Legislația din domeniul concurenței

Principala reglementare națională din domeniul concurenței este Legea concurenței nr. 21/1996, republicată, cu modificările ulterioare („Legea Concurenței”). Autoritatea de concurență competentă să constate încălcări ale Legii Concurenței și să aplice sancțiuni este Consiliul Concurenței.

La nivel european, prezintă relevanță prevederile art. 101-106 din Tratatul privind funcționarea Uniunii Europene („UE”) - Tratatul de la Lisabona. Acestea sunt completate de actele și regulamentele emise la nivel național și european și sunt interpretate în baza unor ghiduri detaliate emanând de la autoritățile naționale și europene de concurență.

Prevederile reglementărilor europene sunt similare normelor naționale și devin aplicabile în situația în care comportamentul anticoncurențial afectează în mod apreciabil comerțul dintre statele membre ale UE (dintre cel puțin două state membre). Comerțul este privit ca un concept extins care include orice activitate economică transfrontalieră (furnizarea de bunuri, prestarea de servicii etc.). Practici anticoncurențiale care acoperă doar teritoriul unui stat membru sau o parte a teritoriului unui stat membru pot fi considerate a afecta în mod semnificativ comerțul dintre statele membre UE de exemplu dacă au potențialul de a izola (închide) piața națională sau de a întări împărțirea națională a piețelor prin împiedicarea penetrării economice pe care o are ca obiectiv Tratatul.

Încălcarea normelor europene de concurență poate fi sancționată atât de către autoritatea națională de concurență (Consiliul Concurenței), cât și de către autoritatea europeană (Comisia Europeană). Inițierea de investigații de către Comisia Europeană privează autoritatea națională de concurență de competența de a aplica articolele din Tratat.

3.2 Aspecte generale referitoare la comportamentul interzis de norme de concurență

În nicio situație, nici Asociația și niciun membru al Asociației nu trebuie să fie parte, să discute sau să fie implicat în următoarele activități de coordonare a comportamentului care încalcă interdicția înțelegerilor anticoncurențiale:

- Fixarea, direct sau indirect, a prețurilor, a comisioanelor, a reducerilor, a dobânzilor, inclusiv a marjei acestora, precum și a oricărui element component al costurilor sau a altor condiții de tranzacționare, spre exemplu garanțiile practicate sau înțelegeri cu privire la furnizarea anumitor produse/servicii clienților; inclusiv stabilirea unui nivel minim, maxim sau chiar recomandat al prețului (sau unei componente a acestuia) poate avea în piață rezultate similare fixării unui preț/țări;
- împărțirea piețelor, spre exemplu prin alocarea clienților individuali, a grupurilor de clienți sau a piețelor geografice, precum și a surselor de aprovizionare, sau specializarea fiecărui membru în prestarea anumitor servicii;
- trucarea licitațiilor prin înțelegeri cu privire la prețuri sau cu privire la participarea la licitații (spre exemplu înțelegeri de a nu participa la anumite licitații – boicotarea licitațiilor în scopul de a obține o reducere a prețului de pornire, colectarea de

---

informații cu privire la prețurile licitate și distribuirea către membrii potrivit unei metodologii convenite, facilitând încălcarea regulilor de concurență de către aceștia);

- înțelegeri care limitează sau controlează comercializarea produselor/serviciilor, dezvoltarea tehnică sau investițiile;
- schimbul unor informații confidențiale sensibile din punct de vedere concurențial, cum ar fi planuri de afaceri, liste de clienți, prețuri practicate, costuri de furnizare a serviciilor (a se vedea și secțiunea 6);
- stabilirea unor standarde tehnice sau sisteme de certificare prin care se urmărește eliminarea concurenței prin calitate între membri, lipsirea clienților de unele produse, excluderea unor producători/prestatori de produse/servicii rivale, împiedicarea comercializării unor produse mai ieftine, etc.;
- interzicerea tranzacțiilor între entități aflate în state membre ale UE diferite, precum și interzicerea comerțului paralel cu entitățile situate în alt stat membru al UE;
- orice altă înțelegere ce are ca obiect sau efect împiedicarea, restrângerea ori denaturarea concurenței, spre exemplu prin crearea unui boicot colectiv sau a unei acțiuni colective în scopul excluderii concurenților sau a împiedicării intrării unor noi entități pe piață.

În măsura în care Asociația a jucat un rol independent în practica anticoncurențială, sau a încheiat ea însăși o înțelegere anticoncurențială, autoritatea de concurență îi poate aplica acesteia sancțiuni, în mod independent, separat față de sancțiunile aplicate membrilor săi.

3.3 Tipurile de înțelegeri anticoncurențiale

Normele de concurență naționale și europene interzic orice înțelegeri între întreprinderi, decizii ale asociațiilor de întreprinderi și practici concertate, care au ca obiect sau ca efect împiedicarea, restrângerea ori denaturarea concurenței. Acestea pot fi săvârșite atât de către întreprinderi cât și de către asociațiile de întreprinderi.

Înțelegerile dintre întreprinderi, privite în sens larg (inclusiv practicile concertate) pot diminua capacitatea acestora de a lua decizii în mod independent. Înțelegerile pot avea formă scrisă, însă pot fi și verbale sau tacite, deduse din comportamentul părților și pot consta, spre exemplu, în aderarea la un plan comun sau abținerea de a acționa pe piață într-un anumit mod. De asemenea, înțelegerile pot consta și în instrumente fără forță obligatorie sau instrumente formale care nu impun sancțiuni pentru nerespectare (gen recomandări ale asociațiilor adresate membrilor care vizează aspecte sensibile din punct de vedere concurențial).

Asociațiile pot constitui de multe ori un forum sau o platformă pentru înțelegerile anticoncurențiale sau practicile concertate ale membrilor săi, în special prin facilitarea schimbului de informații sensibile dintre membri. Întrucât asociațiile de întreprinderi sunt de regulă compuse din concurenți, acestea sunt expuse unui risc ridicat de încălcare a normelor de concurență și necesită o atenție sporită.

3.3.1 Conceptul de întreprindere

Pot fi subiecte ale unei înțelegeri anticoncurențiale *întreprinderile*, concept ce cuprinde orice entitate care desfășoară o activitate economică, indiferent de statutul juridic sau de modalitatea în care este finanțată. De regulă, entitățile care desfășoară activități strict de interes public și care îndeplinesc o funcție socială, cum ar fi entitățile care administrează sisteme de asigurări sociale obligatorii sau autorități administrative publice, nu sunt incluse în acest concept.

3.3.2 Asociațiile de întreprinderi

De asemenea, normele de concurență se aplică și *asociațiilor de întreprinderi*. Acestea sunt formate din întreprinderi de același fel, care își asumă responsabilitatea de a reprezenta și apăra interesele comune ale membrilor în raport cu alți operatori economici, organisme guvernamentale sau publicul în general. Pentru a fi clasificată ca o asociație în sensul normelor de concurență, nu este necesar ca asociația să desfășoare ea însăși o activitate economică proprie.

Pentru ca regulile de concurență să fie incidente unei asociații trebuie să existe elementul structural sau organizațional (structură de durată, de tip corporatist, spre deosebire de înțelegeri între două sau mai multe întreprinderi) și elementul funcțional (activitățile sale să aibă impact asupra unei activități economice).

ARB este o asociație de întreprinderi cu privire la care sunt incidente regulile de concurență.

3.3.3 Înțelegerile anticoncurențiale

Înțelegerile dintre întreprinderi, privite în sens restrâns, reprezintă acele înțelegeri care au ca obiect sau ca efect împiedicarea, restrângerea ori denaturarea concurenței dintre întreprinderile participante pe piața românească, pe piața internă UE, sau pe o parte substanțială a acestora, în scopul creșterii profitului și care nu contribuie la îmbunătățirea progresului tehnic sau economic și nu asigură consumatorilor un avantaj corespunzător celui realizat de părțile la respectiva înțelegere.

3.3.4 Practicile concertate

Practicile concertate reprezintă acea formă de coordonare între întreprinderi prin care, fără a se fi atins stadiul încheierii unei înțelegeri propriu-zise, riscurile pe care le presupune concurența sunt înlocuite cu o cooperare practică. Spre exemplu, constituie o astfel de practică orice contact direct sau indirect între întreprinderi prin care acestea se informează asupra conduitei pe care o vor urma în viitor. Spre deosebire de înțelegerile propriu-zise, pentru a fi contrare normelor de concurență, este necesar ca practicile concertate să fie efectiv implementate sau informațiile obținute să fie folosite de către concurenți la stabilirea conduitei pe piață. Cu toate acestea, participarea la o practică concertată naște prezumția că informațiile primite au fost și utilizate, dovada contrară fiind în sarcina întreprinderii participante.

3.3.5 Deciziile asociațiilor

O asociație de întreprinderi poate încălca normele de concurență și prin *deciziile adoptate* în mod independent sau prin intermediul membrilor săi. Astfel de decizii pot cuprinde inclusiv recomandările pe care asociația le face membrilor săi, spre exemplu cu privire la prețurile practicate sau privitoare la contractarea doar cu anumiți clienți. De asemenea, în anumite cazuri, chiar și statutul unei asociații poate fi privit ca o decizie a asociației.

3.4 Consecințele încălcării normelor de concurență

Încălcarea normelor de concurență poate atrage diferite tipuri de sancțiuni pentru părțile implicate în practica anticoncurențială. În plus, situațiile de încălcări ale normelor de concurență pot afecta imaginea, reputația și activitatea Asociației. În consecință, ARB nu va tolera o astfel de conduită din partea angajaților, personalului sau a membrilor săi.

Posibilele consecințe sunt următoarele:

3.4.1 Aplicarea unor amenzi

Situațiile de încălcare, în mod intenționat sau chiar din neglijență, a normelor de concurență naționale sau europene, prin încheierea oricăror înțelegeri, decizii ale asociațiilor sau practici concertate anticoncurențiale, sau prin folosirea în mod abuziv a poziției dominante, pot fi sancționate de autoritățile de concurență cu amenzi contravenționale de până la 10% din cifra de afaceri totală din exercițiul financiar precedent, pentru fiecare membru care participă la încălcarea normelor și pentru Asociație.

Normele naționale prevăd și un prag minim al amenzii, respectiv 0,5% din cifra de afaceri totală din anul financiar anterior.

Conform normelor europene, în cazul în care încălcarea săvârșită de Asociație privește activitățile membrilor săi, amenda nu va depăși 10% din cifra de afaceri totală a fiecărui membru activ pe piața afectată de încălcarea săvârșită de Asociație.

Normele naționale au o abordare diferită asupra acestui aspect, întrucât cifra de afaceri a membrilor, utilizată pentru determinarea nivelului de bază al amenzii, la care se aplică procentul de maxim 10%, se raportează la suma cifrelor de afaceri totale din anul anterior sancționării, ale membrilor activi pe piața pe care a avut loc încălcarea săvârșită de Asociație.

În situația în care Asociația nu este solvabilă, aceasta va avea obligația de a solicita tuturor membrilor săi să participe la acoperirea sumei reprezentând amenda, iar autoritățile de concurență vor putea solicita plata direct acelor membri ai Asociației care au fost implicați în săvârșirea faptei anticoncurențiale, în cazul în care aceștia nu se conformează solicitării Asociației.

3.4.2 Răspunderea penală

Situațiile de încălcare a normelor de concurență prin înțelegeri, decizii sau practici concertate, pot atrage chiar și răspunderea penală a persoanelor care exercită funcția de administrator, reprezentant legal, ori care exercită în orice alt mod funcții de conducere în cadrul Asociației sau a membrilor și care au conceput sau organizat în mod intenționat practicile anticoncurențiale. Sancțiunile aplicabile pot fi închisoarea de la 6 luni la 5 ani, ori amenda.

De asemenea, înțelegerea dintre participanții la o licitație publică în vederea denaturării prețului de adjudecare poate fi pedepsită cu închisoarea de la unu la 5 ani.

3.4.3. Nulitatea

Orice înțelegeri, decizii sau practici concertate, care încalcă normele de concurență, vor fi nule de drept, fără a fi necesară o decizie a autorității de concurență în acest sens. Cu toate acestea, nulitatea va afecta doar acele clauze dintr-o înțelegere sau decizie care contravin normelor de concurență, cu excepția cazului când acestea sunt interdependente și nu pot fi separate de restul prevederilor.

3.4.4 Acțiuni în despăgubiri pentru prejudiciile create

Săvârșirea unor practici anticoncurențiale va putea atrage și răspunderea civilă a Asociației și a membrilor săi.

Orice persoană care a suferit un prejudiciu în urma acestor practici (spre exemplu concurenții, furnizorii sau consumatorii sau chiar persoane care nu sunt active pe piață), vor putea solicita instanțelor de judecată daune-interese pentru acoperirea integrală a prejudiciului suferit.

În cazul în care încălcarea a avut loc printr-un comportament comun, fiecare membru și Asociația vor răspunde în solidar, persoana prejudiciată având dreptul de a pretinde despăgubiri integrale de la oricare dintre aceștia, fiecare fiind obligat să repare prejudiciul integral.

4 REGULILE DE ADERARE A NOILOR MEMBRI

Calitatea de membru al Asociației nu poate fi utilizată în scopul împiedicării, restrângerii ori denaturării concurenței. Astfel, dobândirea calității de membru nu trebuie să confere avantaje concurențiale injuste întreprinderilor. În consecință:

- dobândirea calității de membru este voluntară, întreprinderile nefiind obligate să adere la Asociație;
- criteriile pentru dobândirea calității de membru al Asociației trebuie să fie (și sunt) clare, transparente, precise, obiective, nediscriminatorii, legitime și necesare în mod rezonabil pentru atingerea obiectivelor și guvernantei eficiente în cadrul Asociației. Aceste criterii sunt destinate să elimine factorul subiectiv în luarea deciziei privitoare la admiterea noilor membri. Aceleași principii sunt aplicabile și procedurii de excludere din Asociație;
- aderarea este deschisă tuturor instituțiilor de credit precum și persoanelor juridice din domeniul financiar-bancar, sau care desfășoară activități conexe domeniului bancar, interesate;
- din perspectiva concurenței, interdicția discriminării presupune ca Asociația să nu respingă aderarea unui membru dacă aceasta nu este justificată în mod obiectiv;
- propunerile de excludere sau respingerea unei cereri de aderare trebuie fundamentate pe criterii obiective, iar solicitantului trebuie să i se acorde dreptul de a fi ascultat. Deciziile de excludere și de respingere vor fi supuse unei căi de atac;
- dobândirea calității de membru al Asociației nu va impune restricții sau sarcini membrilor în ceea ce privește activitățile individuale de publicitate, marketing sau promovare, acestea putând fi o componentă importantă a concurenței dintre membri; dobândirea

---

calității de membru sau accesul la informații nu trebuie să fie condiționată de angajamentul de a nu adera la asociații concurente, cu excepția cazului în care aceasta este strict necesar pentru existența Asociației, aspect ce va fi supus în prealabil unei analize din punct de vedere juridic.

5 STANDARDELE INDUSTRIEI, RECOMANDĂRILE ȘI CODURILE DE BUNE PRACTICI

ARB, în cadrul comisiilor sale tehnice de specialitate și a grupurilor de lucru, poate întocmi și promova anumite standarde în industria bancară, recomandări, sau poate elabora coduri de bune practici. Recomandările, standardele sau codurile adoptate în cadrul Asociației pot fi considerate înțelegeri, practici concertate sau chiar decizii ale Asociației, care să intre sub incidența normelor de concurență, chiar dacă nu sunt obligatorii pentru membrii săi.

Astfel de standarde, recomandări sau coduri sunt permise în măsura în care contribuie la îmbunătățirea calității produselor și serviciilor în beneficiul consumatorilor, însă nu pot fi utilizate pentru a împiedica, restrânge ori denatura concurența, între altele prin eliminarea concurenței prin calitate între membri, lipsirea consumatorilor de unele produse, excluderea unor prestatori de servicii sau producători de produse concurente sau împiedicarea comercializării unor produse mai ieftine. De asemenea, nu este permisă adoptarea de reguli în cadrul Asociației care să împiedice membrii să ia decizii comerciale independente. În consecință:

5.1 Standardele și recomandările

5.1.1 Principii generale

- trebuie să urmărească obiective legitime și să nu fie mai restrictive sau mai detaliate decât este necesar pentru atingerea scopului;
- adoptarea standardelor nu poate fi folosită pentru a exclude concurența, pentru a crea bariere la intrarea pe piață sau pentru a restrânge în mod nejustificat oportunitățile (spre exemplu de acces la anumite informații) pentru societățile care nu sunt participante la standard sau nou intrate pe piață;
- aderarea și implementarea respectivelor standarde și recomandări trebuie să fie voluntară, în măsura în care nu este obligatorie prin lege;
- certificările pot fi efectuate doar pe baza unor niveluri de calitate verificabile și aplicate pe o bază nediscriminatorie;

-
- trebuie să nu privească recomandări/impunerea unui anumit quantum sau mod de calculare și determinare a prețurilor, comisioanelor, dobânzilor sau altor aspecte sau parametrii financiari ce pot afecta concurența.

5.1.2 Acordurile de standardizare

Acordurile de standardizare pot avea ca obiectiv principal definirea cerințelor tehnice sau calitative pe care le vor respecta produsele, procesele sau serviciile oferite de către membrii Asociației.

În principal, acestea pot avea în anumite cazuri efecte anticoncurențiale, prin prisma posibilității de a reduce concurența la nivelul prețurilor, blocarea tehnologiilor inovative și excluderea sau discriminarea anumitor societăți prin interzicerea accesului la standard.

În consecință, la elaborarea standardelor se va ține cont de următoarele:

- standardele nu trebuie să împiedice folosirea unor tehnologii alternative prin impunerea în mod exclusiv a unei anumite tehnologii;
- criteriile de selectare a tehnologiei care va fi inclusă în standard vor fi obiective;
- procedura de adoptare a standardului să fie transparentă, iar posibilitatea de participare a societăților interesate (inclusiv concurenții de pe piețele afectate de standard) în procesul de stabilire a standardului trebuie să nu fie restricționată;
- specificațiile standardului să fie accesibile în mod public, inclusiv pentru societăți care nu sunt membri ai Asociației. În nicio situație accesul la rezultatul standardului nu poate fi refuzat complet, nici membrilor Asociației și nici terților;
- accesul la standard trebuie să fie efectiv, în condiții echitabile, rezonabile și nediscriminatorii, astfel încât să nu împiedice intrarea pe piață a unor potențiali noi concurenți;
- acordul de standardizare trebuie să nu discrimineze pe oricare dintre membrii participanți sau potențialii membri.

Cu toate acestea, la elaborarea fiecărui standard, chiar dacă elaborarea a fost încurajată sau susținută de către autorități sau organisme din domeniu, va fi efectuată o analiză individuală și detaliată din prisma criteriilor stabilite de către Comisia Europeană în Orientările privind aplicabilitatea articolului 101 din Tratatul privind funcționarea UE acordurilor de cooperare orizontală, publicate în 2011, pentru a se asigura conformitatea standardului cu normele de concurență.

5.1.3 Termenii și condițiile standard

În cazul în care deși termenii și condițiile standard, elaborate în cadrul Asociației, nu sunt obligatorii din punct de vedere juridic, sunt folosite pe scară largă într-un anumit sector și/sau pentru cele mai multe aspecte ale produsului/serviciului oferit pe piață, pot ridica probleme din punct de vedere concurențial printr-o aliniere *de facto* a comportamentului. Acestea pot restrânge concurența la nivelul limitării posibilității de alegere a produselor și a inovării, prin faptul că, într-o astfel de situație, clienții nu vor avea altă opțiune decât să accepte condițiile standard.

Spre exemplu, refuzul Asociației de a permite unei societăți nou intrate pe piață accesul la termenii și condițiile standard dezvoltate, a căror utilizare este vitală pentru a asigura intrarea pe piață, poate fi considerat contrar normelor de concurență.

În consecință, utilizarea termenilor și condițiilor standard:

- va fi voluntară pentru membri;
- nu va tinde să armonizeze aspecte legate de prețuri, costuri sau alte aspecte financiare;
- participarea concurenților interesați, în procesul de stabilire a termenilor și condițiilor standard (fie prin posibilitatea aderării acestora la Asociație, fie direct în procesul de elaborare) trebuie să nu fie restricționată;
- accesul la acestea va fi deschis oricărei persoane interesate în acest sens (inclusiv, dar fără a se limita la situațiile în care accesul la acestea este vital pentru ca o nouă entitate să pătrundă pe piață, spre exemplu atunci când utilizarea termenilor și condițiilor standard a devenit o practică obișnuită la nivelul sectorului).

5.2 Codurile de bune practici

- vor fi întocmite cu scopul de a aduce beneficii consumatorilor;
- nu vor trata aspecte ce țin de prețuri, comisioane, dobânzi sau alte aspecte sau parametrii financiari ce pot afecta concurența;
- nu vor impune restricții sau sarcini membrilor în ceea ce privește activitățile individuale de promovare a prețurilor și reducerilor sau a politicilor de marketing, în afara celor necesare pentru ca aceste practici să fie loiale și legale;
- nu trebuie să aducă atingere modului în care membrii concurează pe piață în nicio altă modalitate.

5.3 Recomandările

Deciziile asociațiilor pot include pe lângă deciziile formale, adoptate în conformitate cu prevederile statutare, și recomandările/orientările pe care le emit. Recomandările privind stabilirea unor prețuri, în special prețuri minime sau fixe, limitarea producției sau cerințe de a colabora numai cu anumiți furnizori sau distribuitori, încalcă normele în materie de concurență.

O recomandare a unei asociații, chiar dacă nu este obligatorie pentru membrii, poate intra sub incidența reglementărilor din domeniul concurenței atunci când influențează comportamentul comercial al membrilor cu privire la factori care afectează concurența, cum ar fi prețuri, reduceri, marje de profit, împărțirea pieței, limitarea posibilității consumatorilor de a beneficia de o gamă variată de bunuri/servicii, de o calitate superioară și/sau la prețuri mai mici.

Asociația nu trebuie să emită documente cuprinzând informații care pot fi folosite ca orientări de către membri în desfășurarea activității, întrucât acestea pot avea ca efect crearea unui comportament uniform pe piață, în special dacă privesc politici de stabilire a prețurilor sau altor condiții comerciale strategice.

Cu toate acestea, în majoritatea cazurilor, la redactarea standardelor, recomandărilor, sistemelor de certificare sau codurilor se va obține consultanță juridică.

6 APELAREA LA BOICOT

Comunicările Asociației de natură a incita membrii sau chiar clienții de a nu cumpăra de la anumite întreprinderi, ori furnizorii de a nu livra către anumite întreprinderi, poate avea un efect anticoncurențial.

Mesajul transmis de Asociație poate fi considerat în astfel de situații ca depășind misiunea de apărare a intereselor membrilor. Un astfel de caz este, de exemplu, refuzul de a participa la proceduri competitive de selecție a furnizorilor organizate de clienți atunci când la astfel de proceduri participă o anumită întreprindere care practică prețuri mai mici sau oferă alte condiții diferite de ale membrilor.

7 SCHIMBUL DE INFORMAȚII ÎN CADRUL ARB

O atenție deosebită trebuie acordată schimbului de informații între membrii ARB, în cadrul ședințelor acesteia sau prin intermediul Asociației.

Cunoașterea pieței și a principalelor caracteristici ale acesteia facilitează dezvoltarea pieței, noii intrați putând beneficia de informații pentru a pătrunde mai eficient și pentru a concura mai puternic împotriva celor instalați deja pe piață. Mai mult, pentru consumatori cunoașterea detaliată a pieței reprezintă un avantaj, întrucât vor putea alege între produsele concurente, beneficiind de o mai bună înțelegere a caracteristicilor.

Chiar dacă creșterea transparenței reprezintă un factor care promovează concurența, aceasta poate fi un factor care facilitează o înțelegere între actorii de pe piață. Schimbul de informații poate fi contrar normelor de concurență, atât în cazul în care se concretizează într-o înțelegere între membrii Asociației, spre exemplu o înțelegere prin care anumiți membri convin să practice un nivel al dobânzii, cât și în cazul în care rămâne în stadiul unei practici concertate.

Acest din urmă caz, deși este mai puțin evident decât înțelegerile propriu-zise, reprezintă o preocupare constantă a autorităților de concurență, întrucât reduce independența comportamentului pe piață al concurenților și reduce motivația acestora de a concura. Astfel, normele de concurență se opun oricărui contact direct sau indirect între membrii, prin care aceștia divulgă concurenților comportamentul pe care intenționează să îl adopte pe piață, facilitând astfel o coluziune. Schimbul de informații poate constitui o practică concertată în cazul în care reduce incertitudinea strategică de pe piață prin schimbul de date și informații strategice, permițând prezicerea strategiilor comerciale viitoare ale concurenților.

Este suficient ca doar unul dintre membrii Asociației să divulge în mod unilateral informații sensibile din punct de vedere concurențial, în cadrul ședințelor, întrunirilor informale ale Asociației sau folosind mijloacele tehnice puse la dispoziție de Asociație (ex. e-mail, portal online etc.), pentru a reduce pentru toți ceilalți concurenți participanți incertitudinea strategică în legătură cu funcționarea viitoare a pieței și pentru a spori riscul de limitare a concurenței și de coluziune.

În ceea ce privește frecvența schimbului de informații, pe piețele caracterizate prin contracte încheiate pe termen lung (care indică renegocieri puțin frecvente ale prețurilor) chiar dacă schimbul de informații are loc rar, poate fi suficient pentru a se realiza o coluziune contrară normelor de concurență. De asemenea, în funcție de structura pieței, chiar și un schimb izolat de informații poate fi un temei suficient pentru a se constata existența unei cooperări practice între membri. Spre exemplu, dacă practica concertată este punctuală și privește doar un parametru (aspect) al comportamentului pe piață, cum ar fi remunerația pe care operatorii intenționează să o plătească pentru prestările de servicii pe care furnizorii le efectuează pentru aceștia, chiar și o singură întâlnire între membrii concurenți poate fi suficientă.

7.1 Schimburi nepermise de informații

Ca regulă, colectarea de date/informații sensibile din punct de vedere comercial nu este necesară pentru a atinge obiectivele legitime ale unei asociații de întreprinderi.

Următoarele exemple constituie tipuri de date și informații sensibile din punct de vedere concurențial și nu pot face obiectul unui schimb între membri:

-
- datele individuale ale membrilor privind prețurile, generice sau specifice (în special prețurile viitoare, dar și prețurile anterioare dacă sunt recente), inclusiv comisioanele, reducerile, dobânzile, marja acestora, precum și orice element component al costurilor și alte aspecte financiare, curente sau viitoare, sau alte condiții de tranzacționare, spre exemplu garanțiile practicate;
  - informații individuale privind profitul obținut, cotele de piață, cifre de afaceri, volume de vânzări;
  - informații individuale privind costuri de producție, productivitatea muncii, capacitate, cheltuieli, structuri de furnizori, investițiile realizate;
  - date ale clienților individuali sau ale teritoriilor de vânzări, liste cu date despre clienți;
  - prognozele evoluției pieței, previziuni pentru vânzări (pe produse sau venituri), prețuri, producție, evoluția ocupării forței de muncă;
  - informații despre licitațiile contractate sau procedurile întreprinderii de a răspunde la cereri de oferte;
  - informații privind politicile de dezvoltare, marketing și promovare, planurile de investiții și extindere, tehnologii, lansarea de noi produse, liste de clienți, alocarea piețelor, riscuri, programe de cercetare și dezvoltare și rezultatele obținute;
  - discuții și informații privitoare la comportamentul și strategia de afaceri a concurenților sau caracterul nerezonabil al comportamentului consumatorilor;
  - termenii și condițiile esențiale de contractare (a se vedea și secțiunea 5.1.3 privitoare la stabilirea unor termeni și condiții standard);
  - orice alte informații interne ale membrilor sensibile din punct de vedere concurențial și individualizate, care să le permită concurenților să adopte o contramăsură și să își adapteze comportamentul pe piață.

De regulă, schimbul de informații între concurenți privind cantități sau prețuri pe care intenționează să le aplice în viitor este considerată o restrângere a concurenței prin obiect. Prin urmare, într-o astfel de situație, autoritatea de concurență nu va mai trebui să facă dovada faptului că schimbul de informații a avut în concret drept efect o restrângere a concurenței.

În ceea ce privește alte tipuri de informații, pentru a fi considerată o restrângere a concurenței, va fi necesară dovada efectelor restrictive prin prisma impactului negativ pe care schimbul de informații îl poate avea asupra parametrilor concurenței, cum ar fi prețul, calitatea, varietatea produselor sau inovarea.

În anumite condiții însă, informațiile sensibile pot fi furnizate Asociației în scopul creării unor rapoarte statistice sau studii de piață (în acest sens a se vedea secțiunea 8). În niciun caz însă, astfel de informații nu pot fi comunicate în ședințele Asociației și nu pot fi divulgate celorlalți membri.

7.2 Schimburi permise de informații

7.2.1 Informațiile istorice

În general, este permis schimbul de informații care nu sunt de maximă importanță din perspectiva concurenței. Aceasta se poate determina și în funcție de vechimea informațiilor. Astfel, informațiile anterioare care nu pot oferi indicații cu privire la comportamentul viitor al concurenților, sau care nu pot facilita monitorizarea abaterilor de la o înțelegere anterioară, nu ridică de regulă probleme concurențiale, întrucât este puțin probabil să constituie informații sensibile.

Cu toate că nu există un prag predefinit pentru a determina caracterul suficient de vechi al informațiilor, astfel încât să nu presupună riscuri pentru concurență, poate fi avută în vedere frecvența renegocierilor de preț din piața și industria bancară, diferită spre exemplu în cazul liniilor de credit pe termen scurt de cel al creditelor imobiliare pe termen mediu sau lung. Totodată, în practica autorităților de concurență, informațiile mai vechi de un an au fost considerate a nu avea efecte restrictive asupra concurenței, însă acest prag depinde de particularitățile pieței. Nu există un prag predefinit în funcție de care datele să devină "istorice", pentru a nu presupune riscuri de concurență, caracterul istoric al datelor depinzând de caracteristicile specifice ale produselor și pieței. Spre exemplu, în acest sens poate fi luată în considerare natura datelor, gradul de cumulare (agregare), frecvența schimbului de date sau caracteristicile pieței, precum stabilitatea și transparența acesteia.

7.2.2 Datele cu caracter real public

În general, schimburile de informații cu adevărat publice nu vor fi considerate susceptibile de a constitui o încălcare a normelor de concurență. Informațiile cu real caracter public sunt acele informații care sunt în general la fel de accesibile (în ceea ce privește costurile de acces) pentru toți concurenții și clienții (spre exemplu informații din buletine sau publicații de specialitate accesibile publicului). Pentru ca informațiile să fie cu adevărat publice, obținerea lor nu ar trebui să fie mai costisitoare pentru clienții și societățile neparticipante la sistemul de schimb de informații decât pentru societățile participante.

Spre exemplu, în anumite cazuri, informații care sunt în general puse la dispoziția consumatorilor de către fiecare participant la piață și disponibile prin intermediul internetului, dar care sunt

---

schimbate de către concurenți în mod direct și în cadrul Asociației (sau prin intermediul unei terțe părți) nu au fost considerate informații cu adevărat publice. Aceasta întrucât colectarea și furnizarea informațiilor direct prin intermediul Asociației reprezintă o sursă mai credibilă pentru concurenți, în special în cazul în care aceștia nu ar dispune în mod individual de resursele necesare pentru a întocmi o astfel de bază de date.

7.2.3 Date economice generale sau aspecte de reglementare de interes general

În cadrul ședințelor Asociației, de regulă, vor putea fi discutate date economice generale sau aspecte de reglementare de interes general și consecințele acestora față de membri.

Cu toate acestea, nici în astfel de situații, membrii nu pot încheia înțelegeri cu privire la comportamentul pe care intenționează să îl adopte în cazul în care anumite acte normative ar intra în vigoare.

8 ÎNTOCMIREA STUDIILOR DE PIAȚĂ ȘI A RAPOARTELOR STATISTICE SAU A EVALUĂRILOR COMPARATIVE

Evaluările comparative pot fi permise, atât timp cât au caracter general, iar Asociația, în calitate de entitate ce colectează și procesează informațiile furnizate de către membrii săi, este ținută de o obligație de confidențialitate, iar informațiile nu sunt și nu pot fi legate sau atribuite unor anumiți concurenți. Totodată, informațiile pot fi colectate și procesate de o terță persoană, independentă și care este supusă unor obligații de confidențialitate.

De asemenea, studiile de piață pot fi permise atât timp cât rezultatele sunt prezentate într-o formă statistică, nu menționează informațiile individuale privind prețurile sau alte aspecte de natură financiară, iar informațiile sensibile din punct de vedere concurențial, cum ar fi cotele de piață, cifrele de afaceri sau volumele de vânzări rămân anonime.

Conform practicii autorității de concurență din România, transmiterea de informații statistice individuale, precum costuri de producție, productivitatea muncii, volumele de vânzări, cifra de afaceri, investițiile realizate, în scopul întocmirii și publicării de către o asociație a unor buletine trimestriale cuprinzând astfel de date individualizate, a fost considerată contrară normelor de concurență. Într-o astfel de situație, o atenție sporită trebuie acordată faptului că inclusiv membrii asociației care nu furnizează astfel de informații privind situația lor individuală, pot fi trași la răspundere dacă participă în cadrul asociației și primesc astfel de date în legătură cu alți membri.

În concluzie, de regulă, următoarele principii trebuie respectate în vederea întocmirii și redactării studiilor de piață, a rapoartelor statistice sau a evaluărilor comparative:

- nu vor fi divulgate informații individuale sensibile din punct de vedere concurențial cu privire la membri, nici în forma publicată a studiilor, rapoartelor sau evaluărilor, nici pe durată compilării acestora. Informațiile considerate istorice pot fi divulgate;
- informațiile (care nu sunt istorice) vor trebui difuzate membrilor doar într-o formă agregată, care să nu permită identificarea unui anumit membru sau a unor detalii privind tranzacții individuale (spre exemplu, în funcție de caracteristicile pieței, această cerință poate fi îndeplinită prin colectarea unor informații agregate de la cel puțin 3 membri – acest prag putând varia în funcție de posibilitatea concretă de evitare a riscului extragerii unor informații individuale);
- informațiile divulgate nu vor fi însoțite de comentarii, analize, observații sau recomandări (în special cu privire la prețuri sau alte elemente similare care sunt sensibile din punct de vedere comercial);
- membrii nu vor discuta rapoartele sau studiile nici în cadrul și nici în afara ședințelor Asociației.

Pentru a determina dacă elaborarea anumitor statistici comportă un risc de încălcare a nomelor de concurență, pot fi avute în vedere următoarele întrebări, răspunsul la oricare dintre acestea putând indica existența unui risc:

- este posibilă tragerea unor concluzii individuale cu privire la prețuri sau comisioane, reduceri, dobânzi, inclusiv a marjei acestora, precum și asupra oricărui element component al costurilor sau asupra altor condiții de tranzacționare?
- numărul de membri participanți la respectiva procedură de elaborare este redus?
- informațiile furnizate sunt de natură foarte recentă?
- există o clasificare pronunțată după categorii de produse, astfel încât se oferă mai mult decât o privire de ansamblu asupra pieței?

Membrii vor evita să participe la studiile de piață, rapoartele statistice sau evaluările comparative care nu respectă principiile de mai sus.

Participarea întreprinderilor la realizarea rapoartelor de piață sau benchmarking ar trebui să fie voluntară. Asociația nu trebuie să condiționeze prin Statut dobândirea calității de membru sau menținerea acesteia de furnizarea de către întreprinderi a datelor respective și să nu ia măsura excluderii din Asociație a membrilor care nu furnizează date.

De asemenea, rapoartele finale, în formă agregată, ar trebui să fie comunicate și membrilor care nu au participat la realizarea acestora.

În cazul unor incertitudini cu privire la un caz particular, acestea vor fi verificate în prealabil cu persoanele responsabile din cadrul Asociației și cu expertul juridic. În nicio situație, Asociația nu va permite membrilor să dezvăluie informații care pot fi considerate confidențiale sau comercial sensibile. Este recomandabil ca activitățile de colectare a datelor individuale ale membrilor și pregătirea rapoartelor de analiză a pieței sau de benchmarking să fie efectuate de către o terță parte, independentă de asociație, care și-a asumat un angajament de confidențialitate.

9 CONFORMAREA CU NORMELE DE CONCURENȚĂ ÎN CADRUL ȘEDINȚELOR ASOCIAȚIEI

9.1 Principii

Datorită faptului că de regulă, la ședințele Asociației sunt prezenți numeroși concurenți din industria bancară, există un risc ridicat ca aceștia să fie tentați să schimbe informații comerciale sensibile sau să discute strategii de piață. Întrucât un astfel de comportament conduce de regulă la încălcări ale normelor de concurență, ce pot avea ca urmare deschiderea unei investigații și aplicarea unor amenzi de către autoritatea de concurență competentă la nivel național sau european, membrii trebuie să se abțină de la o astfel de conduită. Existența procedurilor de investigație ale autorităților de concurență, rapoartele de presă negative pot fi dăunătoare întreprinderilor implicate și Asociației.

Mai mult, simpla participare în cadrul unei ședințe în care au fost încheiate înțelegeri anticoncurențiale va atrage prezumția că respectivul participant este parte la înțelegere în modalitatea acceptării tacite și poate fi suficientă pentru angajarea răspunderii.

Implementarea unei culturi a conformității se poate concretiza prin instituirea unor reguli formale pentru desfășurarea ședințelor, care să asigure conformitatea acestora cu dreptul concurenței. Regulile de desfășurare a ședințelor se aplică oricărei ședințe, indiferent de obiectul și tematica întâlnirii.

9.2 Pregătirea ședințelor

Înainte de fiecare ședință a Asociației, persoana responsabilă va întocmi o ordine de zi ce va fi adusă în prealabil la cunoștința membrilor. Punctele de pe ordinea de zi vor fi descrise cât mai detaliat, iar persoana responsabilă se va asigura că acestea nu contravin normelor de concurență. O atenție sporită trebuie acordată limbajului folosit, care nu trebuie să conțină o terminologie ambiguă. Este

---

important ca limbajul folosit să fie cât mai clar și să nu conțină termeni care să sugereze un aparent caracter ilegal, chiar dacă un astfel de comportament nu are loc.

Spre exemplu, în cazul în care în cadrul ședinței urmează a se discuta un raport obiectiv asupra situației economice rezultate în urma creșterii anumitor indicatori financiari, un astfel de punct nu va fi trecut în ordinea de zi ca „înțelegere asupra aspectelor financiare” sau alți termeni asemănători. În cazul oricăror incertitudini cu privire la limbajul utilizat, se va solicita opinia expertului juridic, anterior transmiterii ordinii de zi.

Orice alte comunicări între Asociație și membrii săi vor avea un limbaj clar și precis, care nu lasă loc pentru interpretări.

Fiecare ordine de zi va cuprinde, ca un prim punct, o atenționare asupra normelor de concurență, după modelul prevăzut în secțiunea 0 de mai jos.

9.3 Conduita în cadrul ședințelor

Persoanele responsabile din cadrul Asociației se vor asigura că participanților la ședințele Asociației le va fi pusă la dispoziție o listă succintă de tipul „așa da/așa nu” a principiilor de bază ce trebuie respectate în cadrul ședințelor, după modelul prevăzut în Anexa nr. 1.

Persoanele responsabile se vor asigura că discuțiile din cadrul ședințelor respectă ordinea de zi și nu depășesc limitele acesteia.

În situația în care în mod spontan sunt întreprinse activități contrare normelor de concurență, spre exemplu printr-un schimb de replici spontan, persoana responsabilă cu respectiva ședință va interveni de îndată. În situația în care se ridică subiecte care nu au fost trecute pe ordinea de zi, persoana responsabilă ar trebui să intervină să încheie astfel de discuții, acele subiecte urmând a fi trecute pe ordinea de zi a unei întâlniri viitoare.

În cazul în care aceasta se află într-o situație de incertitudine cu privire la caracterul anticoncurențial al activității, va suspenda ședința și va amâna discuția până la următoarea ședință, timp în care va clarifica orice neclarități cu expertul juridic. În cazul în care evitarea oricăror discuții din domeniile sensibile (schimb de informații confidențiale sensibile din punct de vedere concurențial) nu este posibilă, persoana responsabilă va aduce la cunoștința participanților faptul că astfel de subiecte nu pot fi discutate și va solicita încetarea comportamentului de îndată, putând încheia ședința.

În caz contrar, răspunderea va putea fi angajată în sarcina tuturor participanților prezenți, inclusiv a Asociației. În vederea evitării unei potențiale răspunderi, membrii care nu au participat la respectiva conduită vor trebui să părăsească de îndată ședința, iar acest fapt va fi precizat în procesul-verbal de ședință, specificându-se motivul plecării și opoziția fermă față de comportamentul anticoncurențial.

În cazul în care discuțiile ating subiecte sensibile din punct de vedere concurențial asupra cărora există incertitudini cu privire la legalitatea lor, se va solicita prezența expertului juridic pentru a se asigura că discuțiile rămân în cadrul de conformitate.

9.4 Cerințe de înregistrare

Desfășurarea fiecărei ședințe, aspectele discutate și deciziile adoptate vor fi menționate în scris, în procesul-verbal de ședință, prin grija persoanelor responsabile cu desfășurarea ședinței. Procesul-verbal va fi însoțit de o listă cuprinzând numele persoanelor care au participat efectiv la ședință, semnată de către fiecare participant. În acest fel, modul de desfășurare al ședințelor va putea fi verificat și va putea fi asigurat caracterul transparent al acestora. Astfel de procese-verbale vor putea fi ridicate și utilizate de către autoritățile de concurență ca probe în cadrul unei investigații, putând fi folosite de către Asociație și membrii săi și pentru a demonstra lipsa de implicare în comportamentul anticoncurențial. În acest scop, limbajul folosit trebuie să fie clar, precis și să reflecte în mod loial desfășurarea ședințelor.

În cazul oricăror incertitudini cu privire la limbajul utilizat, se va solicita opinia expertului juridic, anterior circulării procesului-verbal cu participanții la ședință.

Ulterior comunicării procesului-verbal, participanții vor aduce la cunoștința persoanelor responsabile cu desfășurarea ședinței orice mențiuni, obiecții sau propuneri de modificare a acestuia.

9.5 Discuțiile informale

Întrunirile informale dintre membri în legătură cu Asociația, sau discuțiile informale în afara ordinii de zi, trebuie tratate cu atenție, întrucât pot fi atinse subiecte sensibile din punct de vedere concurențial, fiind mai predispuse unor schimburi de informații interzise decât ședințele formale.

Cu toate că acest tip de discuții/intruniri nu sunt înregistrate în procese-verbale, vor putea fi menționate ulterior în corespondența dintre membri, sau în notele scrise întocmite de reprezentanții membrilor în urma întrunirii, sau chiar divulgate și raportate autorității de concurență dacă prezintă

---

relevanță din punct de vedere concurențial. În consecință, aceste discuții în cadrul informal se vor supune aceluiași reguli și vor fi tratate cu aceeași atenție precum ședințele formale ale Asociației.

9.6 Atenționarea asupra normelor de concurență

Aceasta atenționare va fi adusă la cunoștința membrilor prin intermediul ordinii de zi a ședințelor Asociației. Scopul său este de a reaminti și de a atrage atenția participanților asupra obligațiilor din domeniul dreptului concurenței.

Vă rugăm să aveți în vedere faptul că participarea la activitățile Asociației Române a Băncilor presupune cunoașterea și asumarea prevederilor Ghidului privind conformarea cu regulile de concurență. În cazul în care nu ați luat deja cunoștință de acesta, vă rugăm să îl citați înaintea ședinței.

Asociația Română a Băncilor și membrii săi nu vor desfășura activități, nu vor purta discuții și nu vor avea o conduită care să contravină normelor de concurență. Spre exemplu, membrii și orice alți participanți nu vor comunica, discuta sau schimba informații comerciale sensibile, inclusiv informații confidențiale privitoare la prețuri, comisioane, dobânzi, costuri, strategii de marketing și promovare, alte condiții de tranzacționare, liste de clienți, profituri obținute, termenii și condițiile comerciale utilizate în relația cu terții. Această obligație este aplicabilă atât în timpul ședințelor Asociației cât și în cadrul discuțiilor informale anterioare, ulterioare sau din timpul ședințelor.

10 INTERACȚIUNEA CU AUTORITĂȚILE DE CONCURENȚĂ ȘI CONDUITA ÎN CURSUL DESFĂȘURĂRII UNOR INSPECȚII INOPINATE

10.1 Interacțiunea cu autoritățile de concurență – aspecte generale

Comisia Europeană și Consiliul Concurenței sunt autoritățile competente responsabile pentru investigarea și sancționarea situațiilor de încălcare a normelor de concurență, fiind investite în acest scop cu puteri extinse de inspecție și investigare.

Autoritățile de concurență pot solicita, în funcție de tipul de investigație, orice informații și documente considerate necesare, sau pot organiza inspecții inopinate la sediul Asociației. Investigațiile pot fi atât de tip sectorial, privind un anumit sector economic sau un anumit tip de acord în diferite sectoare, efectuate din oficiu, cât și investigații privind potențiale încălcări ale normelor de concurență, deschise din oficiu sau la plângerea prealabilă a unei persoane interesate. În aceste din urmă situații, autoritățile de concurență pot solicita informații și documente oricăror întreprinderi, respectiv asociații, chiar dacă acestea nu sunt vizate de respectivele încălcări, dacă autoritățile consideră aceasta util și necesar.

În orice interacțiune cu autoritățile de concurență, inclusiv în cadrul oricărei proceduri de solicitare de informații și documente, vă rugăm să cooperați și să aduceți fără întârziere respectiva situație la cunoștința reprezentanților desemnați în acest scop de către Asociație, precum și expertului juridic.

10.2 Inspecțiile inopinate

Inspectorii de concurență pot proceda la inspecții doar în baza unui ordin emis de către președintele Consiliului Concurenței și cu autorizarea judiciară dată prin încheiere de către președintele Curții de Apel București (sau de către un judecător delegat de acesta). O copie certificată a ordinului de inspecție și a autorizației judiciare va trebui comunicată în mod obligatoriu reprezentanților Asociației înainte de începerea inspecției. În cazul Comisiei Europene, aceasta va efectua inspecțiile în baza unei decizii adoptate în urma consultării autorității de concurență naționale.

În cadrul inspecțiilor inopinate, autoritatea de concurență competentă poate efectua următoarele activități:

- pătrunderea în spațiile, terenurile sau mijloacele de transport pe care Asociația le deține legal și/sau în care își desfășoară activitatea;
- examinarea oricăror documente, registre, acte financiar-contabile și comerciale sau alte evidențe legate de activitatea Asociației, indiferent de locul în care sunt depozitate și de suportul fizic sau electronic pe care sunt păstrate și ridicarea sau obținerea în orice formă de copii ori extrase din acestea;
- solicitarea oricărui reprezentant sau membru al personalului Asociației de explicații cu privire la faptele sau documentele legate de obiectul și scopul inspecției și consemnarea sau înregistrarea răspunsurilor acestora;
- sigilarea oricărui amplasament destinat Asociației și a oricăror documente, registre, acte financiar-contabile și comerciale sau alte evidențe legate de activitatea Asociației, pe durata și în măsura necesară inspecției;
- pe durata desfășurării inspecției, să solicite schimbarea parolei/blocarea unor conturi de utilizator și/sau de email;
- pe parcursul inspecției, informațiile stocate sau arhivate în mediul electronic vor putea fi copiate integral și ridicate pe suport electronic, cu aplicarea de sigilii, urmând ca prelevarea informațiilor necesare investigației să se realizeze în prezența reprezentantului Asociației, la sediul autorității de concurență competente;

-
- cu toate acestea, după obținerea HDD (Hard Disk Drive) copie de lucru, procesarea, indexarea și căutarea datelor în acesta vor putea fi efectuate de către inspectorii de concurență, fără a fi necesară prezența reprezentanților Asociației.

În scopul gestionării inspecțiilor inopinate, Asociația va desemna anumiți reprezentanți dintre angajații/personalul Asociației care vor avea următoarele obligații pe parcursul inspecției inopinate:

- de a permite inspectorilor de concurență, fără întârziere, începerea și derularea inspecției;
- de a facilita, pe întreaga durată a inspecției, accesul la toate informațiile și documentele necesare îndeplinirii misiunii inspectorilor de concurență;
- de a furniza autorității de concurență orice documente, informații, înregistrări, evidențe solicitate, precum și orice lămuriri necesare, într-o formă completă, fără a opune caracterul confidențial al acestora. De la această regulă vor putea fi exceptate comunicările cu avocații externi, care se bucură de caracter protejat dacă sunt realizate în cadrul și în scopul exclusiv al exercitării dreptului la apărare al Asociației, respectiv după deschiderea procedurii administrative de investigație, ori anterior deschiderii procedurii administrative, cu condiția ca aceste comunicări să aibă legătură cu obiectul procedurii. Astfel de comunicări nu vor putea fi prelevate ori folosite ca probă în cursul procedurilor desfășurate de autoritatea de concurență. De asemenea, se va putea solicita acordarea caracterului de confidențialitate cu privire la informațiile/documentele ce constituie/cuprind secrete de afaceri sau cu privire la alte informații confidențiale. Spre deosebire de comunicările cu avocații externi, informațiile și documentele confidențiale pot fi ridicate sau folosite ca probă în cursul procedurilor, în limitele legii;
- de a pune la dispoziția autorității de concurență și a asigura accesul la toate echipamentele și programele folosite, inclusiv la cele care nu se află fizic în spațiul inspectat, dar pot fi accesate din acel spațiu;
- de a furniza parolele și cheile de criptare/decriptare necesare, inclusiv cele de administrator local și/sau de rețea și de a asigura suportul necesar inspectorilor de concurență, inclusiv pentru rularea software-ului specific, calcularea valorii "hash" și transferul fișierelor considerate relevante de pe un echipament pe altul, pentru a fi apoi copiate pe CD/DVD sau listate. Prin valoare "hash" se înțelege un algoritm matematic aplicat informației digitale, cum ar fi un fișier, HDD fizic, memorie flash, PDA (Personal Digital Assistant), card SIM (Subscriber Identity Module) etc.;
- în cazul verificării și ridicării unor documente în format electronic, trebuie să fie asigurată și prezența unei persoane din cadrul departamentului IT al Asociației, care va

---

întocmi ulterior un raport prin care va reliefa măsurile de ordin tehnic întreprinse de către autoritatea de concurență, pentru o mai bună înțelegere a procedurii de control;

- de a însoți inspectorii în toate verificările acestora, pentru a se asigura că nu se efectuează cercetări decât cu știința și în prezența reprezentanților desemnați ai Asociației;
- de a întocmi o listă explicită vizând totalitatea înscrisurilor predate și caracterul confidențial al acestora, dacă este cazul;
- de a păstra copii ale documentelor ridicate de către autoritatea de concurență;
- de a depozita toate documentele originale verificate și/sau copiile documentelor ridicate și lista aferentă acestora într-o încăpere/spațiu distinct, pentru o mai bună evidență și pentru a facilita construirea apărărilor;
- orice angajat al Asociației are obligația de a răspunde concis, exact și complet la întrebările inspectorilor și de a ține o evidență a întrebărilor adresate și a răspunsurilor furnizate;
- de a se abține, pe cât posibil, în a-și baza răspunsurile prin invocarea politicilor interne existente la nivelul Asociației;
- de a se abține de la a face mențiuni ambigue care pot conduce la ideea că Asociația nu își determină singură propriile decizii, cum ar fi mențiuni de genul că o decizie *“este conformă înțelegerilor din industrie”* sau *„este în modul adoptat în industrie”*.

Reprezentanții desemnați de către Asociație vor putea în cadrul unei inspecții inopinate să desfășoare următoarele activități:

- verificarea obiectului și scopului inspecției inopinate și întocmirea unui raport după finalizarea controlului;
- identificarea în mod concret a informațiilor și documentelor necesare autorității de concurență conform ordinului de inspecție și împuternicirea angajaților/personalului Asociației în vederea acordării accesului la respectivele informații și documente;
- formularea unei cereri privind acordarea caracterului confidențial a anumitor documente, în conformitate cu prevederile legale aplicabile;
- dovedirea caracterului protejat de lege al comunicărilor dintre Asociație și avocații externi, care nu pot fi ridicate ori folosite ca probă, în conformitate cu prevederile aplicabile.

10.3 Sancțiunile procedurale aplicabile

În cazul nerespectării, în mod intenționat sau chiar din neglijență, a obligațiilor mai sus menționate în cadrul interacțiunilor cu autoritățile de concurență, acestea pot aplica amenzi contravenționale

---

de până la 1% din cifra de afaceri totală din anul financiar anterior sancționării, în următoarele situații:

- furnizarea ca urmare a unei solicitări din partea autorității, în cadrul unei investigații (fie sectorială, fie de încălcare a normelor de concurență) de informații inexacte, incomplete sau care induc în eroare, ori de documente incomplete, sau nefurnizarea informațiilor și documentelor solicitate;
- furnizarea de informații, documente, înregistrări și evidențe într-o formă incompletă în timpul inspecțiilor desfășurate;
- refuzul de a se supune inspecțiilor inopinate;
- ruperea sigiliilor aplicate de către reprezentanții autorității de concurență, aceasta putând atrage și răspunderea penală potrivit dreptului național.

Normele naționale prevăd și un prag minim al amenzii, respectiv 0,1% din cifra de afaceri totală din anul financiar anterior.

ANEXA NR. 1

Lista succintă a principalelor interdicții și recomandări pentru desfășurarea ședințelor Asociației Române a Băncilor („ARB”)

AȘA DA

- Luați în considerare faptul că ARB însăși va putea fi responsabilă pentru încălcările normelor de concurență, iar o astfel de încălcare poate avea consecințe patrimoniale și reputaționale pentru Asociație;
- Parcurgeți Ghidul privind conformarea cu regulile de concurență întocmit de către ARB;
- Citiți atenționarea asupra normelor de concurență înainte de participarea la ședințele Asociației;
- Asigurați-vă că ședințele ARB au o ordine de zi și că sunt întocmite procese-verbale ale acestora;
- Faceți schimb doar de informații generale și istorice, care nu pot avea un impact asupra desfășurării activității comerciale viitoare, sau de informații precum cele privind ordinea publică, aspecte de reglementare de interes general pentru membri, liniile de orientare generale din industrie, studii de piață statistice care nu prezintă informații individualizate, dacă este cazul, asigurându-vă că nu sunt dezvăluite informații sensibile menționate în secțiunea „AȘA NU”;
- În cazul în care se întocmește un studiu de piață, asigurați-vă că datele sunt anonimizate și membrii nu pot fi identificați în mod individual din rezultatele obținute;
- Fiți pregătit să încetați orice discuție și/sau să părăsiți ședința în cazul în care altcineva menționează subiectele sensibile din secțiunea „AȘA NU”. Asigurați-vă că plecarea dvs. și motivul acesteia sunt specificate în procesul-verbal sau înregistrate pe un suport durabil, după caz. Informați ARB cu privire la orice incident de acest fel, precum și atunci când sunteți abordați în vederea schimbului de informații sau a coordonării comportamentului pe piață;
- Încheiați ședința în cazul în care participanții insistă să conducă discuțiile într-o manieră ce poate constitui o încălcare a normelor de concurență;
- În cazul în care primiți informații nesolicitate sensibile din punct de vedere concurențial, returnați-le de îndată, fără a păstra copii și explicați în scris motivele pentru care nu doriți să primiți astfel de informații;
- În cazul oricăror incertitudini, solicitați prezența expertului juridic al Asociației, pentru a vă asigura că discuțiile rămân în cadrul de conformitate.

AȘA NU

- Evitați orice comportament prin care se creează impresia falsă că ARB ar fi parte într-o înțelegere anticoncurențială;
- Nu încheiați înțelegeri care împiedică sau restrâng libertatea concurenților de a-și stabili prețurile, costurile, dobânzile, comisioanele, reducerile, precum și orice alte condiții de tranzacționare;
- Nu încheiați înțelegeri privind împărțirea piețelor sau a surselor de aprovizionare, sau care limitează sau controlează comercializarea, dezvoltarea tehnică sau investițiile;
- Nu faceți schimb de informații confidențiale sau sensibile din punct de vedere concurențial cu ceilalți membri ai ARB și nu solicitați membrilor să aibă un astfel de comportament. Responsabilitatea de a decide ce constituie informații confidențiale sau sensibile revine în primul rând fiecărui membru în parte;
- Nu discutați despre prețurile, elementele componente ale costurilor, dobânzile, comisioanele, reducerile practicate sau alte aspecte financiare, curente sau viitoare, cu alți membri ai ARB (aveți grijă, de asemenea, în ce privește prețurile anterioare, în special cele recente);
- Nu schimbați informații referitoare la condițiile de creditare, cotele de piață, cifre de afaceri, volumele de vânzări, politicile de dezvoltare, marketing și promovare, planurile de investiții și extindere, tehnologii, lansarea de noi produse, liste de clienți, alocarea piețelor, riscuri, programe de cercetare și dezvoltare și rezultatele obținute;
- Nu discutați cu alți membri ai ARB despre refuzul de a avea relații comerciale cu anumiți clienți sau furnizori, dacă aceasta poate conduce la împiedicarea accesului respectivului client/furnizor la serviciile concurenților;
- Nu discutați și nu schimbați informații privitoare la subiectele de mai sus în cadrul niciunor întruniri informale în legătură cu ARB sau nu participați la astfel de întruniri;
- Nu utilizați resursele puse la dispoziție de ARB ca un forum pentru a vă angaja în comportamente care au ca scop eliminarea concurenței de pe piață sau crearea unor bariere la intrarea pe piață;
- Nu permiteți membrilor ARB să se angajeze în discuții sau activități care pot conduce la încălcarea normelor de concurență;
- Nu discutați subiecte ce nu se află pe ordinea de zi a ședinței agreată în avans de către ARB;
- Nu utilizați un limbaj ambiguu și interpretabil la redactarea ordinii de zi și a proceselor-verbale de ședință.